

Založení Starého Města pražského a podoba středověkých měst

Vzdělávací oblast: Dějepis, 7. tř. ZŠ

Tematický okruh: Křesťanství a středověká Evropa

Vzdělávací cíle:

- Žák se seznámí se způsoby zakládání středověkých měst
- Žák porovná rozdíly mezi městy vzniklými přirozeně a tzv. „na zeleném drnu“
- Žák se seznámí s počátky Starého Města pražského
- Žák se se orientuje v současné mapě Prahy
- Žák je veden k logickému úsudku
- Žák se seznámí s vrcholně středověkými archeologickými nálezy z městského prostředí
- Žák se seznámí s podobou a součástmi středověkého města
- Žák formuluje vlastní hypotézu

Časová náročnost: Max. 45 minut/každá hodina

Metody:

- Pozorné čtení textu
- Pozorování obrazového materiálu
- Porovnávání obrazového materiálu
- Logické uvažování
- Formulování vlastní hypotézy

Poznámka pro učitele:

- hodina je připravena pro on-line práci s celou školní třídou, kdy učitel řídí práci žáků postupně
- žáci mohou také pracovat na základě zadání zcela samostatně bez přímé účasti učitele
- pokud naši hodinu vyzkoušíte, budeme rádi za jakékoliv reakce na:
lektori1@muzeumprahy.cz

Informace, které by měl dostat žák pro splnění pracovního listu v případě, že její žáci budou zpracovávat jako samostatnou práci:

- Otevři si pracovní list na stránkách Muzea města Prahy (můžeš si ho vytisknout, nebo podle něj plnit úkoly na zvláštní list papíru).
- Postupuj podle pokynů v pracovním listě.
- Na řešení úkolů nepotřebuješ žádné zvláštní dovednosti - informace získáš důkladným čtením textů v jednotlivých úkolech.
- Nespěchej, buď trpělivý, věnuj pozornost každému detailu.
- Neboj se formulovat své názory, žádná taková odpověď není špatná.
- Vypracované úkoly pošli svému učiteli dějepisu.

Metodické komentáře pro úspěšné splnění hodiny

Žák k úspěšnému splnění hodiny:

- nepotřebuje žádné znalosti o zakládání měst ve středověku, přesto by bylo vhodné, aby se již v minulosti setkal se základní periodizací minulosti (pravěk, starověk, středověk, novověk, moderní doba)
- otevře pracovní list, který si může stáhnout, vytisknout či vypracovat úkoly na papír
- důkladně přečte text prvního úkolu a porovná obrázky
- otevře mapu Prahy (např. www.mapy.cz, maps.google.cz apod.), najde polohu Havelského města a zakroužkuje správné odpovědi
- prohlédne si fotografie ze sbírek MMP ve třetím úkolu, porovná s příslušnými texty, text s fotografiemi propojí (správné odpovědi 1-b; 2-d; 3-c; 4-a)
- ve čtvrtém úkolu se zamýšlí a formuluje vlastní nápady

Náměty na další využití tématu:

- prostřednictvím krátkého videa MMP se žáci mohou seznámit s detaily opevnění Starého a Nového Města pražského:
<https://www.youtube.com/watch?v=uFIN6hEWokY>
- pro bližší seznámení s tématem zakládání měst tzv. „na zeleném drnu“ lze využít rozšiřující úkol č.1
- na problematiku městských práv a privilegií navazují rozšiřující úkoly č. 2 a 3.

Zadání rozšiřujících úkolů:

Úkol č. 1

Při zakládání měst hrál důležitou roli lokátor. Člověk, kterého král, šlechta, nebo církve (vrchnost) pověřili vybudováním města. Lokátor hledal vhodné místo, plánoval podobu města, zajišťoval příchod budoucích obyvatel a vyjednával daně. Staň se na okamžik středověkým lokátorem. Navrhni vlastní podobu města, nezapomeň zakreslit nebo zapsat do plánu důležité součásti.

Úkol č. 2

Měštům byla zakladatelem udělována různá práva a výsady týkající se správy, soudnictví a osobní svobody obyvatel. Některé výsady mohlo město obdržet až dodatečně, například za odměnu, nebo o ně naopak přijít. Nejvíce práv měla města královská (založena králem). Pečlivě si přečti význam některých vybraných městských práv a spoj se správnými názvy. Malá nápověda: dvě tvrzení jsou smyšlená a nelze je nikam přiřadit.

- a) Právo hradební
- b) Právo hrdelní
- c) Právo mílové
- d) Právo samosprávy
- e) Právo trhové
- f) Právo várečné

- 1) Město mohlo být opevněno hradbami. Od tohoto práva se odvíjela řada dalších.
- 2) Na míli od hradeb nesměla být provozována městská řemesla. Právo chránilo řemeslnou výrobu uvnitř měst.
- 3) Povolení pořádat v určitých dnech trhy, kde nakupovali nejen měšťané, ale i lidé z okolních vsí.
- 4) Právo vykopat si vlastní studnu.
- 5) Právo města postavit si radnici a volit zástupce (konšely), kteří město řídí.
- 6) Město mělo právo vykonávat soudy s odsouzením k trestu smrti.
- 7) Právo měšťanů chovat v domě domácí zvířata.
- 8) Právo měšťanů vařit a prodávat pivo. Právo bylo vázáno na konkrétní domy.

Úkol č. 3

Práva hradební, mílové, trhové a várečné spolu úzce souvisela. Zamysli se a souvislosti popiš.

Muzeum hlavního města Prahy
Lektorské oddělení, 2021

www.muzeumprahy.cz